

Bayer Zsolt: Az emberiség útja a mába

2024 február 25. Flag

Szöveg méret

Mentés

-
-
-

- [0](#)

3

Átlag: 3 (1 szavazat)

Mérték

Istenem... Mennyire pitiáner, mennyire olcsó, mennyire semmilyen.

„ELSŐ UDVARONC

Ki az megint, ki ottan f?tözik, / Eretnék vagy boszorkány?

MÁSODIK UDVARONC

Nem tudom. / Nincs már divatban, hogy még érdekeljen, / Csak söpredék gyül a máglyák köré. / S nem ?rjög az sem már öröm miatt, / Csak hallgatag néz és morog magában.

ELSŐ UDVARONC

Az én id?mben ünnep volt az illyes, / Ott volt az udvar, a nemes világ. / Ah, így fajulnak el a jó id?k. / (Elhaladnak.)”

(Madách Imre: Az ember tragédiája)

Igen, ez az idézet már a nyolcadik színb?l való. A törpe korból. S mi mindenben vagyunk már túl addigra, Istenem! Mert bizony vannak grandiózus korok s vannak a reflektált, törpe korok. S a b?nök is mindig tökéletesen megfelelnek a kornak, amelyben elkövetik ?ket. Visszfényei a kornak b?neink, tragédiáink s örömeink, visszfényei a kornak, amelyben élünk adatott.

A történelem minden korszakának vannak el?zményei, semmi sem igazán kezdet. A görög szellemet a keleti kultúrák készítették el?. De az európai irodalom, a világirodalom, az egész világ számára való irodalom folytonossága mégiscsak a görögöknél kezd?dik, azzal az újsággal, amit ?k hoztak az emberi tudatba: felfedezték az embert.

Így kezdi Szerb Antal A világirodalom történetét, s hát igen...

Emberszabású világ, „feldíszített kozmosz”, emberszabású istenek a Kelet borzalmas sárkányai és százkarú szörnyei helyett, nagy eposzok, nagy drámák, nagy, heroikus h?stettek s grandiózus b?nök – ilyen a görög világ. Odüsszeusz, Akhilleusz, Hektor, Antigoné és Kreón, a tüzet ellopó Prométheusz, Leonidász és a háromszáz –

a görögök a világmindenséget is emberszabásúnak látták, és jól érezték magukat benne. Olyan jól, hogy az utókor csaknem napjainkig ennek a görög euphoriának a b?völete alatt áll, és nem is akart mást észrevenni a görögség nagy alkotásaiban, mint a klasszikus harmóniát és der?t.

Igen. S majd csak Nietzsche mutat rá, hogy Apolló mellett ott van Dionüszosz is, a sötétség ?si iszonya, s abból n? ki a görög tragédia. De ett?l még mégis mindez: antik görög. Grandiózus b?nök, grandiózus szenvedélyek, grandiózus h?stettek – s mindez olyan nagyon emberi. Róma is nagyszabású volt és heroikus, csak másképp. Róma mindig is görög akart lenni, egészen a végromlásig, mert akkor már nem akart lenni semmi sem.

A középkornak pedig az Egy Isten szabott transzcendens rendet, ahol minden a helyén volt, s a transzcendensb?l kukucsáltak ki a vágáns diákénekek, bizonyítva, hogy az életöröm nem vészett el, hogy nem volt a középkor „sötét”:

(...) iszik szegény, iszik beteg, / iszik aggastyán és gyerek, / iszik f?pap, iszik dékán, / iszik húgom, néném, bátyám, / iszik apám, iszik anyám, / iszik minden egyáltalán, / iszik száz és iszik ezer, / egész világ nyakal, vedel.

Hát így. Clairvaux-i Szent Bernát himnuszai és a vágáns diákdalok vaskos testisége, erotikája, életöröme – ez így, együtt a középkor. S aztán jön majd a reneszánsz, s hová nyúlna vissza, ha nem a görögökhöz? Jön a reneszánsz, s megérkezik aztán Shakespeare is, s el?bújva Marlowe köpönyegéb?l grandiózus tragédiák grandiózus b?neit és b?nöseit hagyja ránk örökölni.

Én ilyen fuvolázó békekorban / Nem is tudok egyébbel szórakozni, / Mint hogy a napon nézem árnyamat / És csúfságomat magam magyarázom: / Én, mivel nem játszhatom a szerelmemet, / Hogy eltöltsen e cseveg? id?t – / Úgy döntöttem, hogy gazember leszek / S utálom e kor hiú gyönyörét.

Így köszön be III. Richárd, hogy a végén országát kínálja egy lóért.

S van-e grandiózusabb s éppen ezért iszonytatóbb b?n Macbeth b?neinél?

Szép a rút és rút a szép / Sicc, mocsokba, ködbe szét!

– kiáltják Macbeth banyái, s innen már nincs visszaút.

S majd a felvilágosodás akar még kezdeni valamit a világgal – s torzszülötte a kommunizmus, s Albert Camus foglalja össze legpontosabban e kett? egyik leglényegesebb „újítását” A lázadó emberben:

Vannak szenvedélyb?l elkövetett b?ncselekmények, és olyanok, melyeket a logika diktál. A büntet? törvénykönyv, célszer?en, az el?re megfontolt szándék elvével tesz különbséget közöttük. Ma az el?re megfontolt szándék és a tökéletes b?ntény korában élünk. B?nöz?ink már korántsem a szerelem mentségére hivatkozó, gyámoltalan gyermekek. Épp ellenkez?leg, feln?ttek és cáfolhatatlan alibivel rendelkeznek: alibijük a filozófia, mely mindenre felhasználható, még arra is, hogy bírón?vá változtassa a gyilkost. Heathcliffe az Üvölt? szelekben az egész földet megölné, hogy Cathie az övé legyen, ám eszébe sem jut azt állítani, hogy ez a gyilkosság észszer?, vagy hogy valamely filozófiai rendszer igazolja. Véghezvinné, és itt megtorpan a hite. Ez ugyanis er?s szerelmet és jellemet feltételez. Mivel azonban ritka az er?s szerelem, a gyilkosság kivételes és rajtaütésszer?. De attól fogva, hogy – jellem híján – mindenáron tannal ajándékozta meg önmagát az ember, a b?n vitába kezd, izeg-mozog, mint a józan ész maga, s felölti a szillogizmus valamennyi alakzatát. Magányos volt, akár a kiáltás, és íme, egyetemes lett, mint a tudomány. Tegnap elítélték, ma a b?n a törvény. [...] Azon a napon, amikor a b?n az ártatlanság képében tetszeleg, érdekes áttétel folytán az ártatlanságot szólítják fel öngazolásra.

Helyben vagyunk. Már csak el kell hagynunk mindenféle heroizmust, nagyságot, bátorságot, önfeláldozást, hitet, egyedül a pitiáner és kisszer? b?nt kell meg?rizni, dédelgetni, hogy mögüle kikandikálva felszólítsuk az ártatlanságot és az erényt öngazolásra. Ez a jelen. Hiszen

ha nem hiszünk semmiben, ha semminek nincs értelme, és egyetlenegy értéket sem tudunk igenelni, minden lehetséges és semmi sem fontos

– írja Camus.

Pontosan. A jakobinusok még tízezreket gyilkoltak le az eszme nevében, miközben lobogtatták a szabadság, egyenl?ség, testvériség zászlaját. Tízezreket, mert az arisztokraták, a papok, az apácák – végül pedig már a polgárok is – „feleslegesek”. „A zsidók felel?sek a világ minden bajáért” – mondta Hitler, és a náciák már milliókat irtottak ki ezen „eszme” jegyében. S ha már belefogtak, hát a zsidók mellé odacsapták a többi „alsóbbrend?” elemet, cigányt, szlávot, miegyebet.

„Mindössze néhány társadalmi osztályt kell kiirtani, s a proletáriátus boldogsága elkövetkezik” – mondták a kommunisták, s ?k már kiirtottak százmillió embert. Urat, grófot, papot, parasztot, kulákot, értelmiségit, szemüvegest vagy azokat, akik csak lelkesedni voltak restek. Több idejük volt, mint a náciáknak, ezért a számbéli fölény. Mára – hál’ istennek! – mindez a múlté.

Mára elérkezett a „szép a rút és rút a szép” világa, minden deviáns, undorító és természetellenes apoteózisa, ma már „csak” leírhatatlan külsej? kocsonyás közegek olvasnak fel meséket az ovisoknak, akik ezt követ?en felkeresik a „maszturbálászóbat”, és ott tesznek, amit tesznek.

Ma a kulturális évad díszmegnyitójának f? m?sorszámaként anyaszült meztelenre vetk?zött rútak, hájasak, nyüzügék, férfib?l lett „n?k” és n?b?l lett „férfiak”, betegek, sánták és bénák vonaglanak a színpadon, miközben hint?port szórnak magukra. Ez lett a m?vészet. Itt, a szomszédban, Ausztriában.

Ma kutyának öltözött elmebetegek tüntetnek a berlini f?pályaudvaron és jogokat követelnek maguknak. Innen nézve a pestises hullá szájából az obulust kilopó Hippiá egyenesen Szent Johannának t?nik. Ma „zöld” elmebetegek üzennek hadat a körhintáknak, a szomszéd sarkon meg sepr?nyélre szerelt plüss lófejekre

„lovagolnak” másik elmebeteg, a közönség pedig sikoltozva tombol.

Ma már nem ölnek – bár szívük szerint megtennék –, hanem levezetik, hogy minden kormánypárti pedofil, „pedofidesz”, írják fel transzparensükre, s Rónai Sándor odaszól a riporternek, miszerint „maga szokott gyerekek nadrágjában turkálni?”.

Ezek ma ezt nevezik politikának.

Istenem... Mennyire pitiáner, mennyire olcsó, mennyire semmilyen. Mennyire mai, mennyire végletesen és végzetesen jelenidej?. Mennyire dékás, mennyire momentumos, mennyire rónaisándor.

Oly korban éltem én a földön, mikor az ember úgy elaljasult, hogy önként, kéjjel szólította fel az erényt és az ártatlanságot öngazolásra, s bálványozta szabadságként a mocskot, az undorítót, a semmit. Vagyis önmagát.

Innen és ebből kell új világot építenünk. A normalitás, a szép, a nagyszerű és a heroikus megrögzött, elmaradott híveinek.

Borítókép: Rónai Sándor DK-s EP-képviselő (jobbra) és Császár Attila, az M1 riportere (Fotó: Havran Zoltán)

Bayer Zsolt - www.magyar nemzet.hu

Ajánló